

G Luku 1 Yksinkertainen korrespondenssianalyysi

Jussi Hirvonen

20.5.2018

Sisältö

1	Data	2
1.1	Luvun 1 tavoitteet	2
1.2	Perhe ja muuttuvat sukupuoliroolit - ISSP:n kyselytutkimuksen data 2012	2
1.3	Aineiston rajaaminen	3
1.4	Rajaukset	3
1.5	Puuttuvat tiedot (erävastauskato)	6
2	Yksinkertainen korrespondenssianalyysi - kahden luokittelumuuttujan taulukko	8
2.1	Äiti työssä	8
2.2	Korrespondenssianalyysin käsitteet	13
3	Tulkinnan perusteita	14
4	Yksinkertaisen korrespondenssianalyysin laajennuksia	18
4.1	Täydentävät muuttujat (supplementary points)	18
4.2	Lisämuuttujat: ikäluokka ja sukupuoli	18
4.3	Päällekkäiset matriisit (stacked matrices)	18
4.4	Matched matrices	19

Kommentteja ja versionhallintaa:

- **edit:** oma kommentti, ei varsinaista tekstiä
- kirjastot/paketit ladataan jokaisessa Rmd-dokumentissa
- bib-formaatin viitetietokantaa tullaan kokeilemaan
- kuvasuhde (aspect ratio) edelleen epäselvä juttu! Mutta näyttää PDF-tulosteessa olevan ok.
- Datan käsittely ja hallinta +SPSS:n sallima kolme puuttuvan tiedon koodia saadaan mukaan read_spss-funktion (haven) parametrilla USER_NA = TRUE (mutta tarkistettava!) (25.4.18)
- faktoreita ei ainakaan toistaiseksi muuteta ordinaaliasteikolle, CA ei tästä välitä
- pidetään muuttujien ja tiedostojen nimeäminen selkeänä, tarkistetaan aika ajoin
- Taulukot: lisättiin riviprosentti- ja sarakeprosenttitaulut (25.4.18), kuva riviprofileista puuttu vielä (15.5.2018)
- Datan esittelyssä on turhaa välitulostusta, ja samoin vähän muuallakin. Html on helpompi lukea, kun koodi on oletuksena piilossa
- PDF-tulosteessa koodi pääsääntöisesti näkyy toistaiseksi
- kokeiluja CA-karttojen tulostamiseen (a) suoraan koodilla ja (b) r-grafiikkaikkunasta tallennetun pdf-kuvan avulla. Paras toistaiseksi (a), jätin kokeilu näkyviin. Analyysit R:n grafiikkaikkunassa, jotta asp=1, ja tulkintaa varten voi tallentaa PDF-muodossa.
- rakenteeseen muutoksia (näkyvät sisällysluettelossa), ei erillistä teorialiitettä vaan sopivina annoksina. Lukuun 3 perusasiat, kaavat, määritelmät
- tehdään käsitetaulukko (kirjoittamista varten)

- 20.5.2018 (a) tulkita-osuuteen karttakuvia ja ca-tulokset (b) siistimpi taulukoiden tulostus löytyi (c) kaavaliite laajeni (dispo-haarassa)
-

1 Data

edit tässä luvussa on paljon siistittävää, mutta data on ok. (13.5.2018)

Ladattavat paketit omana r-skriptinä (paketit.R), ei listata tilan säästämiseksi.

Yksinkertainen korrespondenssianalyysi on kahden luokitteluasteikon muuttujan riippuvuuksien geometrista analyysiä. Lähtökohta on kahden muuttujan ristiintaulukointi, alkuperäinen data voi olla muillakin asteikoilla mitattua. Menetelmän ydin on tarkastella molempien muuttujien – taulukon rivien ja sarakkeiden – riippuvuuksia kaksiulotteisena kuvana. Kuvaa kutsutaan myös kartaksi, ja tulkinnan ensimmäinen askel on kartan “koordinaatiston” tulkinta. Kaikki etäisyydet kuvassa ovat suhteellisia, vain rivi- ja sarakepisteiden etäisyydet kuvan origosta voidaan tulkita tarkasti. Koordinaatiston tulkinta aloitetaan “katsomalla mitä on oikealla ja vasemmalla, ja mitä on ylhäällä ja alhaalla” (viite LeRoux et.al, Bezecri-sitaatti). Vaikka pisteiden etäisyyksiä edes rivi- ja sarakepisteiden välillä ei voi tarkkaan tulkita (approksimaatioita), projektiossa kaukana toisistaan olevat pisteet ovat kaukana toisistaan myös alkuperäisessä “pistepilvessä”.

edit: Tässä on kehiteltävää, mainittava ainakin dimensioiden vähentäminen CA:n ja muiden vastaavien menetelmien ydintavoitteena (“the essence”).

1.1 Luvun 1 tavoitteet

1. Data - tässä tiiviimmin, aineiston kuvailu tarkemmin liitteeseen. Perustella rajaukset ja kertoa miten ne tehdään.
2. Ensimmäinen taulukko: profiilit, massat, keskiarvoprofiilit, khii2 - riippumattomuustesti ja etäisyysmitta
3. Hyvin tiivis esitys CA:n perusideasta, mutta ilman aivan simppeleitä kolmiulotteisia kuvia (niitä on jo)
4. Ensimmäinen symmetrinen kartta, perustulkinta (mitä kuvasta voidaan sanoa, mitä ei)
5. Lyhyt viittaus graafisen esityksen tulkintapulmiin, jotka eivät ole kovin pahoja. Niihin palataan kaksoiskuva-jaksossa.
6. Tulkinnan syventäminen - CA-käsitteiden tarkempi esittely

Haaste: käsitteet ja niiden suhteet ovat abstraktien matemaattisten rakenteiden tuloksia (barycentric, sentroidi), ja ne pitää jotenkin johdonmukaisesti pala kerrallaan tuoda esimerkkien kautta tekstiin. Teen käsitelutelon, ja kirjoitan kaavat yms. toistaiseksi omaan dokumenttiin (LaTeX).

Keskeiset lähteet: MG:n “Correspondence analysis in practice”, “Biplots in practice”, HY:n 2017 kurssin materiaali ja laskuharjoitukset. Näissä kaikissa on käytetty samaa dataa esimerkeissä. Lisäksi perusasioiden esittelyssä MG & Blasius artikkelikokoelma (“vihreä kirja”), joissain kohdin Lerouxin ja Romanetin teos. Pitää miettiä viittamiskäytäntöjä.

1.2 Perhe ja muuttuvat sukupuoliroolit - ISSP:n kyselytutkimuksen data 2012

Hieman historiaa datasta, sosiaalisesti määräytyneen sukupuoliroolit (gender) tutkimusaiheena neljässä kansainvälisessä kyselytutkimuksessa.

ISSP Research Group (2016): International Social Survey Programme: Family and Changing Gender Roles IV - ISSP 2012. GESIS Data Archive, Cologne. ZA5900 Data file Version 4.0.0, doi:10.4232/1.12661

[Aineistot] (https://search.gesis.org/research_data/ZA5900) 2012

[Muuttujakuvaukset ja muut tiedot] (<http://zacat.gesis.org/webview/index.jsp?object=http://zacat.gesis.org/obj/fStudy/ZA5900>)

[Suomenkielinen lomake (ZA5900_q-fi-fi.pdf)] (<https://dbk.gesis.org/dbksearch/sdesc2.asp?no=5900&db=e&doi=10.4232/1.12661>)

[Käyttöehdot:] (<https://www.gesis.org/en/services/data-analysis/more-data-to-analyze/data-archive-service/>)

[Tiedonkeruumenetelmä ja otoskoko:] (<https://dbk.gesis.org/dbksearch/sdesc2.asp?no=5900&db=e&doi=10.4232/1.12661>) Viimeisin Portugali 29.06.2014 - 31.01.2015, ensimmäinen Bulgaria 16.08.2011 - 20.09.2011. Suurin osa muista 2012-13, kuten Suomi (21.09.2012 - 07.12.2012).

Havaintojen lukumäärät voi tarkistaa [täältä] (<http://zacat.gesis.org/webview/index.jsp?object=http://zacat.gesis.org/obj/fStudy/ZA5900>) .

edit: aineiston kuvailua voi ja kannattaakin jatkossa tarkentaa, ja laittaa se liitteeksi. Dokumentointi on hyvin tarkka, tiedot löytyvät haastattelumenetelmistä (parerilomake, tietokoneavusteinen haastattelu, jne), maakohtaisten taustamuuttujien harmonisoinnista maittain, otantamenetelmistä jne. Esittelen vain aineiston tärkeimmät rajaukset.

1.3 Aineiston rajaaminen

Aineistossa (jatkossa ISSP2012) on kyselytutkimukseen tulokset 41 maasta. Lisäksi aineistossa on runsaasti demografisia ja muita taustatietoja. R-koodista selviää käytetty versio (SPSS-tiedoston nimi) ja rajauksessa käytetyt muuttujat.

1.4 Rajaukset

1. Eurooppa ja samankaltaiset maat (28)

Bulgaria, Czech Republic, Denmark, Finland, France, Germany, Great Britain, Ireland, Latvia, Lithuania, Norway, Poland, Sweden, Slovakia Slovenia, Spain, Switzerland, Australia, Austria, Canada, Croatia, Iceland, Russia, United States, Belgium, Hungary, Netherlands, Portugal

Pois jätettiin 13: Argentiina, Turkki, Venezuela, Etelä-Afrikka, Korea, Intia, Kiina, Taiwan, Filippiinit, Meksiko, Israel, Japani, Chile.

2. Maat joissa varsinaisissa tutkimuskysymyksissä on käytetty poikkeavia luokitituksia tms. Esimerkiksi Espanjan datassa on jätetty pois neutraali "en samaa enkä eri mieltä" - vaihtoehto, Unkarin datassa on omia versioita kysymyksistä jne. Espanja jätetään ainakin aluksi pois vertailukelpoisuuden vuoksi, Unkari ehkä myös.
3. kaikki havainnot, joissa on puuttuvia tietoja. Tämä raja on kyselytutkimuksessa ankara, tai oikeastaan kielto. Oikea menettely olisi imputoida jollain menetelmällä puuttuvat tiedot, mutta rajaan otantatutkimuksen menetelmät tutkielman ulkopuolelle (aiheesta löytyy artikkeleita...). Yksittäisten vastausten puuttuminen eli erävastauskato ohitetaan aluksi, mutta siihen palataan. Korrespondenssianalyysiin on helppo ottaa mukaan myös puuttuvat tiedot, sillä data on luokiteluasteikon dataa. Yksikkövastauskato eli otokseen poimitut joita ei ole tavoitettu ollenkaan on kansallisen tason ongelma, joka on ratkaistu vaihtelevin tavoin. Tiedot löytyvät aineiston dokumentaatiosta. Aineistossa on myös mukana painomuuttujat, mutta ne soveltuvat vain jokaisen maan omaan aineistoon.

edit: Tähän täsmennetään miten puuttuvia tietoja käsitellään.

4. Datan hallinta

Aineistoa käsitellään ja muokataan niin, että jokaisen analyysin voi mahdollisman yksinkertaisesti toistaa suoraan alkuperäisestä datasta.

Aineiston muokkauksen (muuttujien ja havaintojen valikointi, muunnokset ja uusien muuttujien luonti jne.) dokumentoidaan r-koodiin.

```
# kolme maa-muuttujaa datassa. V3 erottelee joidenkin maiden alueita, V4 on koko maan
#two country code variables based on the ISO Code 3166. One identifies
#countries as a whole, the other one possible subsamples, such as East and West Germany. The cross
#tabulations shown in this Variable Report are based on a third, alphanumerical country code variable,
#which also identifies subsamples."
#V3 - Country/ Sample ISO 3166 Code (see V4 for codes for whole nation states)
# V3 erot valituissa maissa
# 5601 BE-FLA-Belgium/ Flanders
# 5602 BE-WAL-Belgium/ Wallonia
# 5603 BE-BRU-Belgium/ Brussels
# 27601 DE-W-Germany-West
# 27602 DE-E-Germany-East
# 62001 PT-Portugal 2012: first fieldwork round (main sample)
# 62002 PT-Portugal 2012: second fieldwork round (complementary sample)
# Myös tämä on erikoinen, näyttää olevan vakio kun V4 = 826:
# 82601 GB-GBN-Great Britain
# Portugalissa aineistoa täydennettiin, koska siinä oli puutteita. Jako ei siis ole oleellinen,
# mutta muut ovat. Tähdellä merkityt maat valitaan johdattelevaan esimerkkiin.
# Maat:
# 36 AU-Australia
# 40 AT-Austria
# 56 BE-Belgium*
# 100 BG-Bulgaria*
# 124 CA-Canada
# 191 HR-Croatia
# 203 CZ-Czech Republic
# 208 DK-Denmark*
# 246 FI-Finland*
# 250 FR-France
# 276 DE-Germany*
# 348 HU-Hungary*
# 352 IS-Iceland
# 372 IE-Ireland
# 428 LV-Latvia
# 440 LT-Lithuania
# 528 NL-Netherlands
# 578 NO-Norway
# 616 PL-Poland
# 620 PT-Portugal
# 643 RU-Russia
# 703 SK-Slovakia
# 705 SI-Slovenia
# 724 ES-Spain
# 752 SE-Sweden
# 756 CH-Switzerland
# 826 GB-Great Britain and/or United Kingdom
# 840 US-United States
#
# Belgian ja Saksan alueet:
```

```

# V3
# 5601      BE-FLA-Belgium/ Flanders
# 5602      BE-WAL-Belgium/ Wallonia
# 5603      BE-BRU-Belgium/ Brussels
# 27601     DE-W-Germany-West
# 27602     DE-E-Germany-East

#valittavien maiden kolminumeroinen ISO 3166 - koodi vektoriin
incl_countries <- c(36, 40, 56,100, 124, 191, 203, 208, 246, 250, 276, 348, 352, 372, 428, 440,
                    528, 578, 616, 620, 643, 703, 705, 724, 752, 756, 826, 840)
ISSP2012.data <- read_spss("data/ZA5900_v4-0-0.sav", user_na = TRUE)
#
# lisäys 25.4.2018 user_na
# "If TRUE variables with user defined missing will be read into labelled_spss objects.
# If FALSE, the default, user-defined missings will be # converted to NA"
# https://www.rdocumentation.org/packages/haven/versions/1.1.0/topics/read_spss
#
#
#
#str(ISSP2012.data) #61754 obs. of 420 variables
ISSP2012jh1.data <- filter(ISSP2012.data, V4 %in% incl_countries)
#length((ISSP2012jh1.data))
#names(ISSP2012jh1.data)
#str(ISSP2012jh1.data) #37816 obs. of 420 variables
#
#EDIT: tiivistä, nämä ovat vain kokeiluja ja datan kaivelua (15.4.2018)
#
# V5 - V67 kysymyksiä, joillain mailla omat vastaukset joihinkin omina muuttujina, esim. # ES_V5 muut
#$ V5      :Class 'labelled' atomic [1:37816] 5 1 2 2 1 NA 2 4 2 2 ...
# .. -- attr(*, "label")= chr "Q1a Working mom: warm relationship with children as a not working mom"
# .. -- attr(*, "format.spss")= chr "F1.0"
# .. -- attr(*, "labels")= Named num [1:8] 0 1 2 3 4 5 8 9
# .. -- attr(*, "names")= chr [1:8] "NAP: ES" "Strongly agree" "Agree" "Neither agree nor disagree"
# $ ES_V5   :Class 'labelled' atomic [1:37816] NA NA NA NA NA NA NA NA NA NA ...
# .. -- attr(*, "label")= chr "Q1a Working mom: warm relationship with children as a not working mom"
# .. -- attr(*, "format.spss")= chr "F1.0"
# .. -- attr(*, "display_width")= int 4
# .. -- attr(*, "labels")= Named num [1:7] 0 1 2 3 4 8 9
# .. -- attr(*, "names")= chr [1:7] "NAP: other countries" "Strongly agree" "Agree" "Disagree" ...
#HU_V18
#V18$label
#attr(ISSP2012jh1.data$V6, 'labels')
#attr(ISSP2012jh1.data$ES_V6, 'labels')

```

Yllä esimerkiksi muuttujan V6 metatiedot. Perusvaihtoehdot ovat 1 - 5, ja joillain mailla on vaihtoehtona ollut myös “Can’t choose”, muilla taas on vain puuttuva tieto (No answer, 9).

Espanjan aineiston metatiedot muuttujalla ES_V6 taas ovat

```
attr(ISSP2012jh1.data$ES_V5, 'labels')
```

## NAP: other countries	Strongly agree	Agree
## 0	1	2
## Disagree	Strongly disagree	Can't choose
## 3	4	8

```
##           No answer
##           9

temp1 <- ISSP2012jh1.data %>% filter(V4 == 724) %>% select(ES_V6, C_ALPHAN)
#str(temp1)
temp1$ES_V6 <- factor(temp1$ES_V6 )
summary(temp1)

## ES_V6      C_ALPHAN
## 1: 195   Length:2595
## 2:1117   Class :character
## 3: 898   Mode  :character
## 4: 278
## 8:  91
## 9:  16

#typeof(ISSP2012jh1.data)
#class(ISSP2012jh1.data)
#storage.mode(ISSP2012jh1.data)
#attributes(ISSP2012jh1.data)
```

1.5 Puuttuvat tiedot (erävastauskato)

Aineistossa on tarkempi kolmen luokan koodaus puuttuvalle tiedolle, mutta toistaiseksi sitä ei käytetä.

Muiden kuin Espanjan vastaukset kysymykseen V6 jakautuvat näin:

```
temp2 <- ISSP2012jh1.data %>% filter(!(V4 == 724)) %>% select(V6, C_ALPHAN)

#str(temp1)
temp2$V5 <- factor(temp2$V6 )
temp2$maa <- factor(temp2$C_ALPHAN)
summary(temp2)

##           V6           C_ALPHAN           V5           maa
## Min.      :1.000   Length:35221   1:2881   FR      : 2409
## 1st Qu.:2.000   Class :character   2:9019   BE      : 2202
## Median :3.000   Mode  :character   3:6829   CZ      : 1804
## Mean    :3.181                        4:9576   DE      : 1766
## 3rd Qu.:4.000                        5:5675   AU      : 1612
## Max.    :5.000                        8: 875   RU      : 1525
## NA's    :1241                        9: 366   (Other):23903

temp2 %>% tableX(V6,maa,type = "count")
```

```
##           maa
## V6      AT  AU  BE  BG  CA  CH  CZ  DE  DK  FI  FR  GB-GBN
## 1       218  82  193 118  51  89  174 165  70  47  256  37
## 2       447 405 454 395 215 431 392 376 238 188 551 247
## 3       171 285 440 205 181 222 403 199 152 149 424 208
## 4       205 568 554 190 317 365 415 538 232 423 469 331
## 5        98 215 381  13 194 112 355 441 696 303 624 105
## Missing  43  57  180  82  14  18  65  47  15  61  85  22
## Total   1182 1612 2202 1003 972 1237 1804 1766 1403 1171 2409 950
##           maa
## V6      HR  HU  IE  IS  LT  LV  NL  NO  PL  PT  RU  SE  SI
```

##	1	75	219	56	13	50	188	59	23	110	73	244	29	39
##	2	265	288	250	138	438	395	296	186	395	495	542	124	272
##	3	190	225	197	186	396	156	242	226	155	157	360	219	200
##	4	327	190	478	552	220	209	445	579	365	215	254	276	365
##	5	133	75	197	271	22	38	196	365	64	52	42	354	131
##	Missing	10	15	37	12	61	14	77	65	26	9	83	58	27
##	Total	1000	1012	1215	1172	1187	1000	1315	1444	1115	1001	1525	1060	1034
##		maa												
##	V6	SK	US	Total										
##	1	117	86	2881										
##	2	246	350	9019										
##	3	229	652	6829										
##	4	298	196	9576										
##	5	198	0	5675										
##	Missing	40	18	1241										
##	Total	1128	1302	35221										

Esimerkiksi Ruotsin puuttuviksi tiedoiksi koodatuista 29 havainnosta 19 valitsi “can’t choose”(8) ja 10 kieltäytyi vastaamasta (9) tms. Dokumentti, s.12.

Tarkastellaan aineiston puuttuvia havaintoja hieman tarkemmin. Puuttuvat tiedot on koodattu aineistoon näin: 0: Not applicapble (NAP), Not available (NAV) 7: (97,997, 9997,...): Refused 8: (98, 998, 9998,...): Don’t know 9: (99, 999, 9999,...): No answer

NAP ja NAV määritellään

“GESIS adds ‘Not applicable’(NAP) codes for questions that have filters. NAP indicates that only a subsample and not all of respondents were asked. Also in the case of country spesific variables, all the other countries are coded NAP.

GESIS adds ‘Not available’ for variables, which in singe countries may not have been conducted for whatever reason.”

EDIT: Puuttuneisuuden lyhyttä kuvailua, ja rajausten vaikutus havaintojen lukumäärään muutamaan taulukkoon. Voi siirtää liitteisiin (25.4.2018)

Lyhyt taulukko, jossa maittain ja muuttujittain puuttuneiden tietojen osuus.

1.5.1 Poikkeavat kysymykset

edit: nämä merkinnät ovat muistiinpanoja, kun tarkemmin luin muuttujadokumenttia. Kysymyksissä on vaihtelua, ja tavallaan niin pitääkin olla kansainvälisessä kyselytutkimuksessa. Vastaaajien on ymmärrettävä kysymyksen suurinpiirtein samalla tavalla. Kaikki on tarkasti dokumentoitu.

edit: täsmennettävä, periaatteessa vastaukset on harmonisoitu. Joistain maista joku tieto puuttuu, jos sitä ei ole kysytty. Joissain tapauksissa kysymysten vaihtoehdot poikkeavat standardista.

Aineistossa on ns. substanssimuuttujia 63 (V5 - V67). Suurin osa on kerätty jollain haastattelumenetelmällä, ja yleisin vastausvaihtoehto on viiden arvon Likert-skaala (1 = täysin samaa mieltä, samaa mieltä, en samaa enkä eri mieltä, eri mieltä, täysin eri mieltä =5). Eri maiden lomakkeissa on vaihtelua puuttuviksi tiedoiksi koodattujen muiden vastausten välillä. Esimerkiksi Suomen lomakkeessa on kuudes vaihtoehto “en osaa sanoa”, ja lisäksi on koodattu vastaamisesta kieltäytyminen tai muuten puuttuva tieto. SPSS-aineistossa nämä kaikki on koodattu puuttuviksi havainnoiksi.

Espanjan lisäksi Unkarin osatutkimuksessa kysymyksen V18 V19 V20 vastausvaihtoehdot ovat poikkeavat siten, että keskimäinen neutraali vaihtoehto on jätetty pois (em.dok, s. 48).

Islannissa kysymykseen V28 (Consider a couple who both work full-time and now have a new born child. One of them stops working for some time to care for their child. Do you think there should be paid leave

available and, if so, for how long?) on tarjolla oma vastausvaihtoehto ((97) “Yes, but don’t know how many months”). Kysymyseen “V29 - Q9 Paid leave: Who should pay ja V30(Paid leave: How to divide between parents) Bulgarian kysely on poikkeava (0 NAP (code 0,98 in V28), s. 91).

Hollannin vastausvaihtoehtoissa kysymykseen V35 (Elderly people: Provider of domestic help) on oma variantti “5 Employers”, jonka kuitenkin on valinnut vain 6 vastajaa (0,5 %).

V39, V40, V41, V42, V43, V44, V45, V46, V47, V48, V50, V51, V52, V53, V54: paljon poikkeamia, aika vaikeaselkoisia kysymyksiä. Näitä ehkä pitää tutkailla... V55 (Life in general: How happy on the whole) ok.

V56-57 poikkeamia, V58 (Health status) ok V59 “ketjutettu kysymys”, samoin V60-V64. s. 174 - puolison koulutus...

---

2 Yksinkertainen korrespondenssianalyysi - kahden luokittelu- muuttujan taulukko

jäsenystä

Tässä esitellään yksinkertainen esimerkki, yksi kysymys (esim. V6) ja muutamia maita ristiintaulukoituna. Johdatteluna aiheeseen esitellään ca-käsitteet profiili, massa ja reunajakauma. Havainnollistetaan rivi- ja sarakeprofiilien vertailua vastaaviin keskiarvoprofiileihin.

Taulukoita kannattaa tarkastella ensin rivien (kuva puuttuu) ja sitten sarakkeiden suhteen. Miten ne poikkeavat keskiarvostaan, miten toisistaan saman kategorian profiilista. Usein taulukoissa muuttujilla on selvästi eri rooli, kuten tässä. Koitamme hahmottaa maiden (=aggregoituja yksilöitä) eroja ja yhtäläisyyksiä. Sarakkeiden vertailussa taas näemme, miten muuttujien profiilit poikkeavat keskiarvostaan. Monia riippuvuuksia ja poikkeamia näyttäisi olevan. Klassinen ongelma, Pearson ja Fisher (ehkä turhaa tässä?).

Toiseksi riippumattomuushypoteesi ja χ^2 - riippumattomuustesti (pieni huomautus - on monta tapaa testata taulukon riippuvuuksia). Riippumattomuushypoteesi ehdollisena todennäköisyytenä reunajakauman suhteen.

χ^2 - etäisyys, yhteys hajontaan eli inertiaan ca-terminologiassa.

Dimensioiden vähentämisen idea, joka ei pienessä taulossa ole ihan ilmeinen.

Ensimmäinen symmetrinen kartta

Tulkinnat ja yksinkertaisimmat perussäännöt. Dimensiot ja kuinka paljon alkuperäisen taulukon inertiaa saadaan esitettyä kartalla. Sitten asian ydin, akseleiden tulkinta (“mitä on oikealla ja vasemmalla”). Jos pisteet ovat alkuperäisessä “pilvessä” kaukana toisistaan, ne ovat sitä myös projektiossa. Kartta, mutta etäisyyksillä ei suoraa tulkintaa paitsi etäisyyksillä origoon. Rivipisteiden suhteelliset etäisyydet, samoin sarakepisteidet.

Varoitus virhetulkinnasta: ryhmien tunnistaminen rivi, jopa rivi- ja sarakepisteistä koostuvien ryhmien.

2.1 Äiti työssä

Aineisto muuttajat V5-V9 ovat vastauksia (1-5 Likert, täysin samaa mieltä - täysin eri mieltä) seuraaviin kysymyksiin (suomenkielinen lomake, kysymys 23):

- (a) Työssäkäyvä äiti pystyy luomaan lapsiinsa aivan yhtä lämpimän ja turvallisen suhteen kuin äiti, joka ei käy työssä
- (b) Alle kouluikäinen lapsi todennäköisesti kärsii, jos hänen äitinsä käy työssä
- (c) Kaiken kaikkiaan perhe-elämä kärsii, kun naisella on kokopäivätyö

(d) On hyvä käydä töissä mutta tosiasiaa useimmat naiset haluavat ensisijaisesti kodin ja lapsia

(e) Kotirouvana oleminen on aivan yhtä antoisaa kuin ansiotyön tekeminen

```
#vähän hankalaa jos Rmd-tiedoston 'scope' vaatii aina kaiken ajamisen joka tiedostossa!
incl_esim1 <- c(56, 100, 208, 246, 276, 348) #BE,BG,DK,FI,DE,HU)
ISSP2012.data <- read_spss("data/ZA5900_v4-0-0.sav", user_na = TRUE) # Alkuperäinen data
#
# lisäys 25.4.2018 user_na
# "If TRUE variables with user defined missing will be read into labelled_spss objects.
# If FALSE, the default, user-defined missings will be # converted to NA"
# https://www.rdocumentation.org/packages/haven/versions/1.1.0/topics/read_spss
#
# str(ISSP2012.data)
#61754 obs. of  420 variables ja 61754 obs. of  420 variables 25.4.18
#
# kuusi maata
ISSP2012esim1.dat <- filter(ISSP2012.data, V4 %in% incl_esim1)
#str(ISSP2012esim1.dat) #8557 obs. of  420 variables
#
# mukaan muuttujat, V3 jos halutaan jakaa Saksa ja Belgia
# SEX 1=male, 2=female AGE haastateltava ikä haastatteluhetkellä
#
ISSP2012esim1.dat <- select(ISSP2012esim1.dat, C_ALPHAN, V3,V4, V6, SEX, AGE)

#str(ISSP2012esim1.dat) #8557 obs. of  6 variables
#
#poistetaan havainnot, joissa puuttuvia tietoja
ISSP2012esim1.dat <- filter(ISSP2012esim1.dat, (!is.na(V6) & !is.na(SEX) & !is.na(AGE)))
#str(ISSP2012esim1.dat) #8143 obs. of  6 variables
#ISSP2012esim1.dat %>% table1(C_ALPHAN, splitby = V6) table1 tuottaa siitejä outputeja esim. LaTeX-form
```

Tehdään aineistoon muutama muutos, jotta sen käsittely on helpompaa.

```
# muutetaan muuttujia faktoreiksi
#
# Luokittelumuuttujien tasoille labelit
#
# sp (sukupuoli) m = 1, f = 2
sp_labels <- c("m","f")
# 1 = täysin samaa mieltä, 2 = samaa mieltä, 3 = ei samaa eikä eri, 4 = eri mieltä, 5 = täysin eri miel
vastaus_labels <- c("ts","s","ese","e","te")

# Faktoreiksi
ISSP2012esim1.dat$maa <- factor(ISSP2012esim1.dat$C_ALPHAN)
ISSP2012esim1.dat$sp <- factor(ISSP2012esim1.dat$SEX, labels = sp_labels)
ISSP2012esim1.dat$V6 <- factor(ISSP2012esim1.dat$V6, labels = vastaus_labels)
#
#tsekkauksia
#ISSP2012esim1.dat %>% tableX(maa,V6,type = "count")
#summary(ISSP2012esim1.dat$sp)
#
#Apuvälineitä - lisätietoa muuttujista
# kun faktoroidaan V6, niin metadata katoaa?
#
# typeof(ISSP2012esim1.dat$V6) # what is it?
```

```
# class(ISSP2012esim1.dat$V6) # what is it? (sorry)
# storage.mode(ISSP2012esim1.dat$V6) # what is it? (very sorry)
# length(ISSP2012esim1.dat$V6) # how long is it? What about two dimensional objects?
# attributes(ISSP2012esim1.dat$V6) # does it have any metadata?
# str(ISSP2012esim1.dat) #8143 obs. of 8 variables
```

```
# Taulukoidaan data
```

```
ISSP2012esim1.dat %>% tableX(maa, V6, type = "count")
```

maa/V6	ts	s	ese	e	te	Total
BE	191	451	438	552	381	2013
BG	118	395	205	190	13	921
DE	165	375	198	538	438	1714
DK	70	238	152	232	696	1388
FI	47	188	149	423	303	1110
HU	219	288	225	190	75	997
Total	810	1935	1367	2125	1906	8143

```
ISSP2012esim1.dat %>% tableX(maa,V6,type = "row_perc")
```

maa/V6	ts	s	ese	e	te	Total
BE	9.49	22.40	21.76	27.42	18.93	100.00
BG	12.81	42.89	22.26	20.63	1.41	100.00
DE	9.63	21.88	11.55	31.39	25.55	100.00
DK	5.04	17.15	10.95	16.71	50.14	100.00
FI	4.23	16.94	13.42	38.11	27.30	100.00
HU	21.97	28.89	22.57	19.06	7.52	100.00
All	9.95	23.76	16.79	26.10	23.41	100.00

```
ISSP2012esim1.dat %>% tableX(maa,V6,type = "col_perc")
```

maa/V6	ts	s	ese	e	te	All
BE	23.58	23.31	32.04	25.98	19.99	24.72
BG	14.57	20.41	15.00	8.94	0.68	11.31
DE	20.37	19.38	14.48	25.32	22.98	21.05
DK	8.64	12.30	11.12	10.92	36.52	17.05
FI	5.80	9.72	10.90	19.91	15.90	13.63
HU	27.04	14.88	16.46	8.94	3.93	12.24
Total	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
Taulukois	sa on kuu	den maan	vastauste	n jakauma	kysymyks	een “Alle kouluikäinen lapsi todennäköisesti kärs

EDIT: Pienenkin taulukon pyörittely johdattelee hyvin, mihin korrespondenssianalyysiä tarvitaan. Näistähän riippuvuuden rakenteet näkee ilmankin, jos on tarpeeksi nokkela. Muiden pitää käyttää CA:ta.

edit: Riviprofileista tarvitaan myös kuva, mutta hiotaan myöhemmin (13.5.2018)

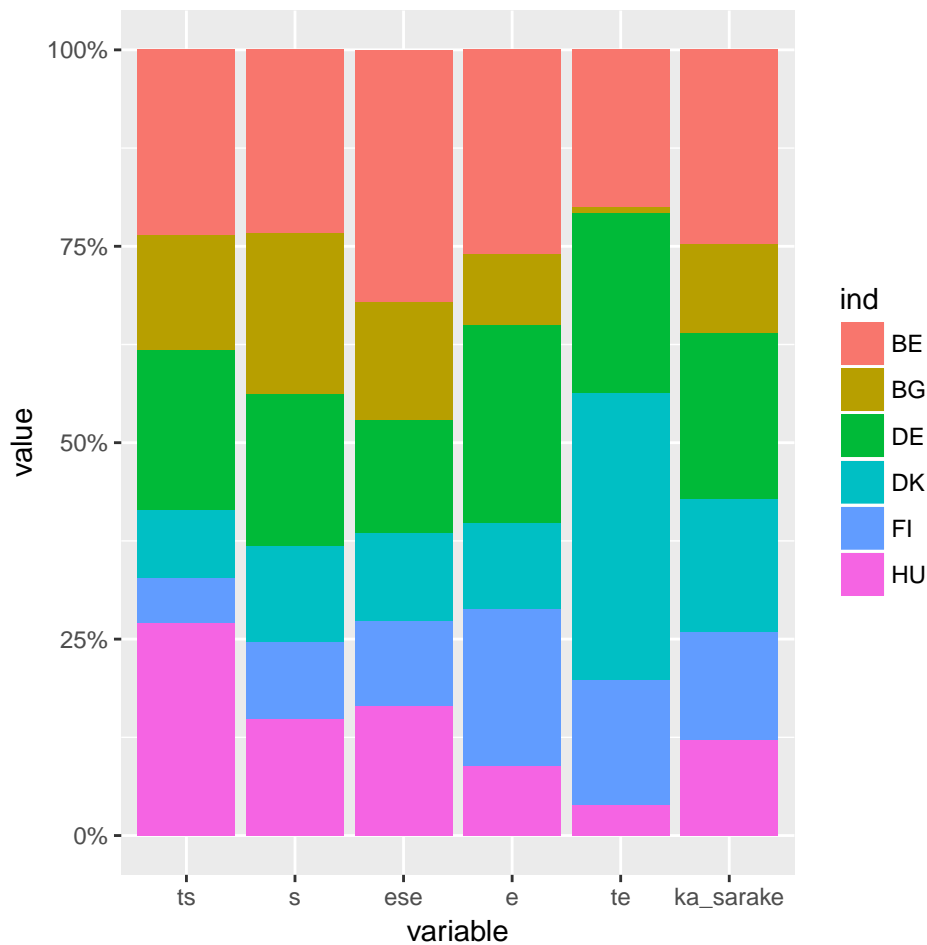
```
#tauluG121 <- ISSP2012esim1.dat %>% tableX(maa, V6, type = "count")
#str(tauluG121)
```

```

#apu1 <- (tauluG121[-7, -6])
#str(apu1)
#apu1
#(rowSums(apu1))
#mutkikas kuvan piirto - sarakeprofiilit vertailussa
#ggplot vaatii df-rakenteen ja 'long data' - muotoon
##https://stackoverflow.com/questions/9563368/create-stacked-barplot-where-each-stack-is-scaled-to-sum-
#
# käytetään ca - tuloksia
apu1 <- (simpleCA1$N)
colnames(apu1) <- c("ts", "s", "ese", "e", "te")
rownames(apu1) <- c("BE", "BG", "DE", "DK", "FI", "HU")
apu1_df <- as.data.frame(apu1)
#lasketan rivien reunajakauma
apu1_df$ka_sarake <- rowSums(apu1_df)
#muokataan 'long data' - muotoon
apu1b_df <- melt(cbind(apu1_df, ind = rownames(apu1_df)), id.vars = c('ind'))

ggplot(apu1b_df, aes(x = variable, y = value, fill = ind)) +
  geom_bar(position = "fill", stat = "identity") +
  scale_y_continuous(labels = percent_format())

```


onnistu ovat vielä tekemättä vailla valmiita (15.5.2018).

Riviprofiilien kuvat eivät

Ensimmäinen korrespondenssianalyysi - kokeiluja kuvasuhteen säätämiseksi output-dokumentissa. RStudiassa voi avata komentokehoitteessa grafiikka-ikkunan. Siitä käsin tallennettu pdf-kuva on ladattu alla Rmarkdownin omalla komennolla, kohdistus keskelle. Parhaiten näyttäisi toimivan knitrin funktio, mutta oletuskuvakoolla saa ca-kuvasta näköjään aika lähelle oikeanlaisen ilman mitään temppuja.

Lähtökohta: suhteelliset frekvenssit (korrespondenssimatriisi P)

```
tau1 <- ISSP2012esim1.dat %>% tableX(maa,V6,type = "cell_perc")
kable(tau1,digits = 2, caption = "Taulukko N: kysymyksen V6 vastaukset maittain (%)")
```

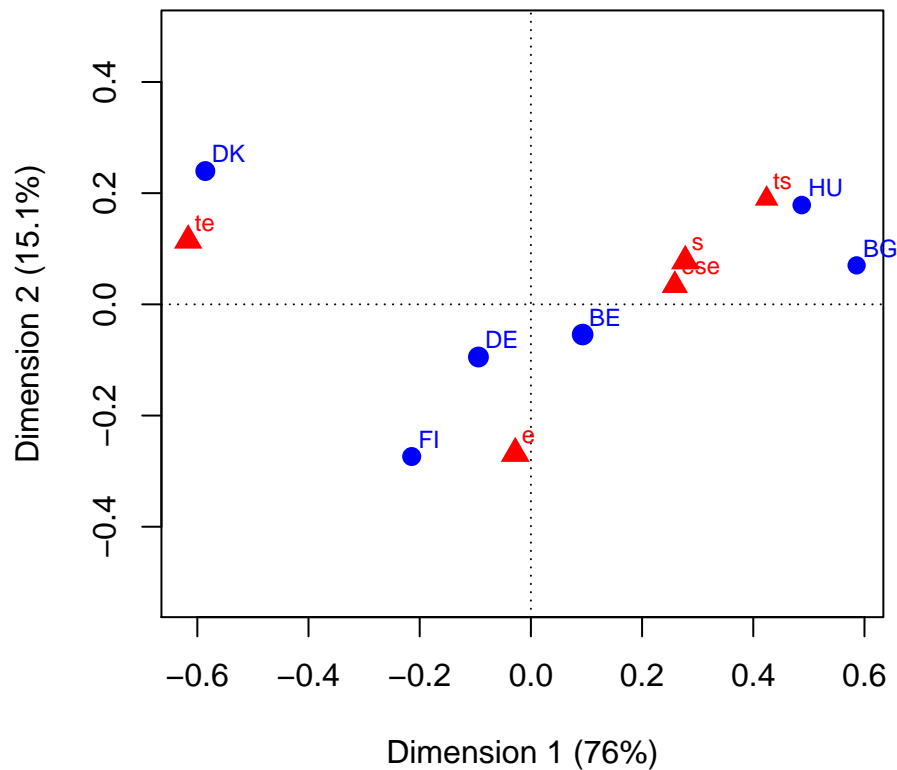
Taulukko 4: Taulukko N: kysymyksen V6 vastaukset maittain (%)

	ts	s	ese	e	te	Total
BE	2.35	5.54	5.38	6.78	4.68	24.72
BG	1.45	4.85	2.52	2.33	0.16	11.31
DE	2.03	4.61	2.43	6.61	5.38	21.05
DK	0.86	2.92	1.87	2.85	8.55	17.05
FI	0.58	2.31	1.83	5.19	3.72	13.63
HU	2.69	3.54	2.76	2.33	0.92	12.24
Total	9.95	23.76	16.79	26.10	23.41	100.00

```
#simpleCA1 <- ca(~maa + V6,ISSP2012esim1.dat) suoritetaan ennen värikuvaa, tuloksia tarvitaan #sinä.
#symmetrinen kartta
```

```
plot(simpleCA1, map = "symmetric", mass = c(TRUE,TRUE), main = "Lapsi kärsii jos äiti on töissä")
```

Lapsi kärsii jos äiti on töissä


```
#str(simpleCA1)
# 13.5.2018
# kuvasuhteen saa oikeaksi, kun avaa g-ikkunan (X11()) ja sitten plot. Voi tallentaa pdf-muodossa
# grafiikkaikkunasta, ja ladata outputiin knitr-vaiheessa. Parempi tulostaa kuvatdsto pdf-ajurilla, jos
# näin tekemään.
# näitä kokeiltiin chunk-optioissa mutta ei toimineet (out.width = "6", out.height = "6") (13.5.2018), vaan
# pandoc failed with error 43
#
```

Yritetään tuoda tähän pdf-muodossa kuvatiedosto, jossa kuvasuhde on oikea. Nämä toiminevat vain pdf-tulostuksessa.

Ja toinen tapa

2.2 Korrespondenssianalyysin käsitteet

1. Profilit
2. Massat
3. Profilien etäisyydet

EDIT: kaavaliitteessä (LaTeX) on kirjoiteltu valmiiksi - en vielä lisää (25.8.18)

---

3 Tulkinnan perusteita

Luvussa syvennetään esimerkin tulkinnan perusteita. Miksi symmetrinen kartta on yleensä paras vaihtoehto, siksi se oletusarvoisesti esitetäänkin. Milloin voi käyttää vaihtoehtoisia esitystapoja? **Ydinluku.**

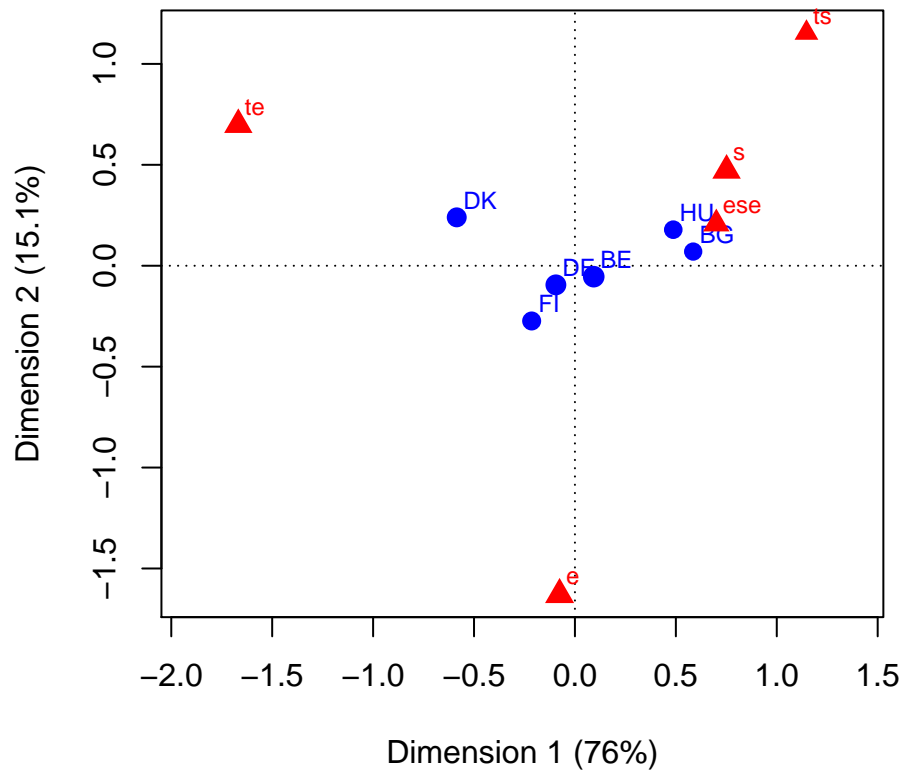
Esimerkkiaineistossa tulee jo pohdittavaa, Guttman (arc, horseshoe) - efekti, ratkaisun dimensiot jne.

Asymmetrinen kartta, jossa riviprofiilit ovat pääkomponentti-koordinaateissa ja sarakeprofiilit standardikoordinaateissa.

- (1) Sarakkeet ideaalipisteinä, edustavat kuvittellisia maita joissa kaikki ovat vastanneet vain yhdellä tavalla.
- (2) Sarakepisteet kaukana origosta, koska skaalattu
- (3) Rivipisteet kasautuneet keskiarvopisteen ympärille
- (4) Rivi-ja sarakepisteiden suhteelliset sijannit samat kuin symmetrisessä kuvassa
- (5) Tässäkin kuvassa pisteen koko kuvaa sen massaa. Sarakkeista “täysin samaa mieltä” (ts) ja “ei samaa eikä eri mieltä” ovat massoiltaan pienimmät.

```
#asymmetrinen kartta - rivit pc ja sarakkeet sc
plot(simpleCA1, map = "rowprincipal",
     mass = c(TRUE,TRUE),
     main = "Lapsi kärsii jos äiti on töissä -asymmetrinen kartta" )
```

Lapsi kärsii jos äiti on töissä –asymmetrinen kartta

Tarinaa voi tarvittaessa

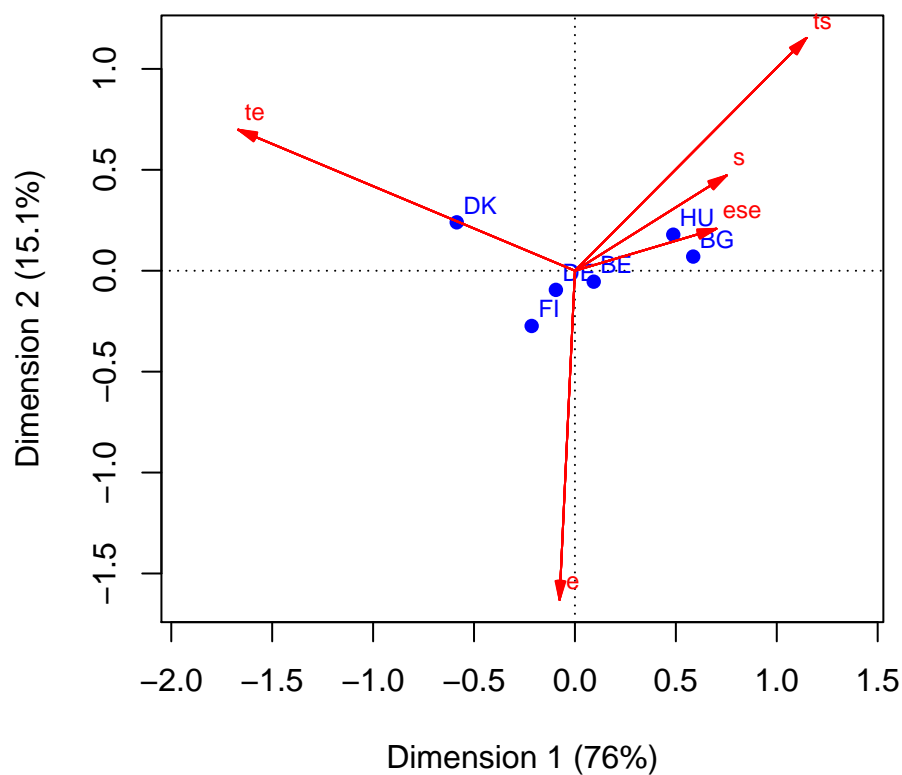
jatkaa, tämä on CA:n hankalin asia. Kaksi koordinaatistoa, ja niiden yhteys.

@ Asymmetrinen kuva ja akseleiden / dimensioiden tulkinta

Piirretään sama asymmetrinen kartta uudelleen, mutta yhdistetään sarakepisteet keskiarvopisteeseen (sentroidiin) suorilla. Mitä terävämpi on sarakesuoran (vektorin?) ja akselin kulma, sitä enemmän sarake määrittää tätä ulottuvuutta. Jos vektori on lähettä 45 asteen kulmaa, sarake määrittää yhtä paljon molempia ulottuvuuksia.

```
# asymmetrinen kartta - rivit pc ja sarakkeet sc
# sarakkeet vektorikuvina
plot(simpleCA1, map = "rowprincipal",
     arrows = c(FALSE, TRUE),
     main = "Lapsi kärsii jos äiti on töissä -asymmetrinen kartta" )
```

Lapsi kärsii jos äiti on töissä –asymmetrinen kartta

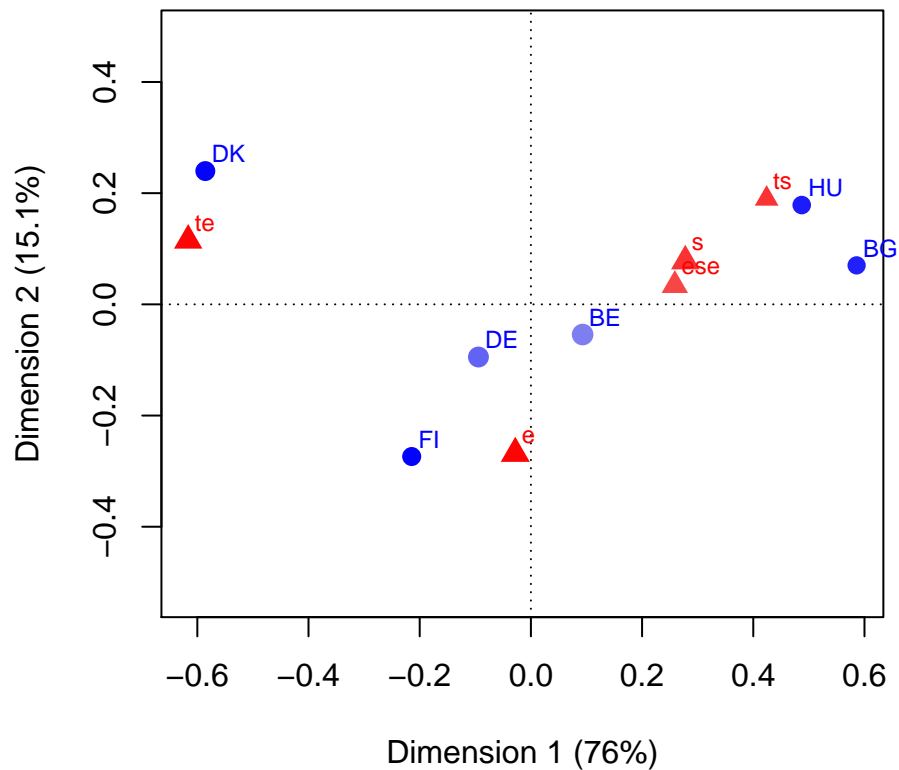

Tärkein havainto on sarakkeen “Eri mieltä” (e) ja toisen ulottuvuuden yhteys. Myös sarake “täysin samaa mieltä” (ts) määrittää toista ulottuvuutta lähes yhtä paljon kuin ensimmäistä.

```
plot(simpleCA1, map = "symmetric",  
     contrib= c("relative", "relative"),  
     mass = c(TRUE,TRUE),  
     main = "Lapsi kärsii jos äiti on töissä - suhteelliset kontribuutiot" )
```


Lapsi kärsii jos äiti on töissä – suhteelliset kontribuu

Kuvaan voidaan myös lisätä värisävy kuvaamaan rivi- ja sarakepisteiden kontribuutioita (suhteellisia tai absoluuttisia). Belgina ja Saksan kontribuutiot ovat pieniä. Tätä pitää vähän pureksia.

```
# CA:n numeeriset tulokset
summary(simpleCA1)
```

```
##
## Principal inertias (eigenvalues):
##
## dim    value      %   cum%   scree plot
## 1      0.136619  76.0  76.0  *****
## 2      0.027089  15.1  91.1  ****
## 3      0.010054   5.6  96.7  *
## 4      0.005988   3.3 100.0  *
## -----
## Total: 0.179751 100.0
##
##
## Rows:
##   name  mass  qlt  inr   k=1 cor ctr   k=2 cor ctr
## 1 |  BE |  247  465  34 |  93 347  16 | -54 118  27 |
## 2 |  BG |  113  874  251 | 586 862 284 |  70  12  21 |
## 3 |  DE |  210  584  36 | -94 291  14 | -95 293  70 |
## 4 |  DK |  170  996  381 | -586 853 428 | 240 143 362 |
```

```
## 5 |   FI |   136 1000   92 | -214 380  46 | -274 620 377 |
## 6 |   HU |   122  889  206 |  487 783 213 |  179 105 144 |
##
## Columns:
##      name    mass  qlt  inr      k=1 cor ctr      k=2 cor ctr
## 1 |   ts |    99  784 152 |  424 653 131 |  190 131 132 |
## 2 |    s |   238  788 140 |  278 731 134 |    78  57  53 |
## 3 |   ese |   168  720  88 |  259 707  82 |    34  12   7 |
## 4 |    e |   261  982 108 |   -28  11   2 | -268 971 693 |
## 5 |   te |   234 1000 512 | -616 966 651 |   115  34 114 |
```

4 Yksinkertaisen korrespondenssianalyysin laajennuksia

Korrespondenssianalyysi sallii rivien tai sarakkeiden yhdistelyn tai “jakamisen”. Tämä onnistuu esimerkkitaineistossa lisäämällä rivejä eli jakamalla eri maiden vastauksia useampaan ryhmään.

Sen avulla voi myös tarkastella ja vertailla erilaisia ryhmien välisiä tai ryhmien sisäisiä (within groups - between groups) eroja hieman. Teknisesti yksinkertaista korrespondenssianalyysiä sovelletaan muokattuun matriisiin. Datamatriisi rakennetaan useammasta alimatriisista, joko “pinoamalla” osamatriiseja (stacked matrices) tai muodostamalla symmetrinen lohkomatriisi (ABBA).

Lisätään esimerkkitataan uusia muuttujia, vastaajan luokitelut ikä ja sukupuoli.

4.1 Täydentävät muuttujat (supplementary points)

edit Piste sinne piirretään, mutta muuttujassa on se tieto. Täydentävät pisteet kuulostaa huonolta.

Ref:CAip ss 89, HY2017_MCA

Aineistossa on havaintoja (rivejä) tai muuttujia (sarakkeita), joista voi olla hyötyä tulosten tulkinnassa. Nämä lisäpisteet voidaan sijoittaa kartalle, jos niitä voidaan jotenkin järkevästi vertailla kartan luomisessa käytettyihin profileihin (riveihin ja sarakkeisiin). Sopii tarinaan, dimensioiden tulkinta ei ollut esimerkissä kovin kirkas.

Active point, aktiivinen piste

Täydentävä piste

4.2 Lisämuuttujat: ikäluokka ja sukupuoli

Otsikkoa pitää harkita, CAip - kirjassa tämä on ensimmäinen esimerkki yksinkertaisen CA:n laajennuksesta. Otsikkona on “multiway tables”, ja tästä yhteisvaikutusmuuttujan (interactive coding) luominen on ensimmäinen esimerkki. Menetelmää taivutetaan sen jälkeen moneen suuntaan.

Luodaan aineistoon ikä- ja sukupuolimuuttujat

4.3 Pällekkäiset matriisit (stacked matrices)

Concatenated tables (yhdistetyt taulut tai matriisit): (a) kaksi luokittelumuuttujaa (b) useita muuttujia stacked (“pinotaan”).

4.4 Matched matrices

Ref:CAip ss. 177, HY2017_MCA

Edellisen menetelmän variantti, jossa ryhmien väliset ja sisäiset erot saadaan esiin. Inertian jakaminen. Samanlaisten rivien ja sarakkeiden kaksi samankokoista taulua, esimerkiksi sukupuolivaikutusten arviointi. Alkuperäinen taulukko jaetaan kahdeksi tauluksi sukupuolen mukaan. Matriisien yhdistäminen (concatenation) riveittäin tai sarakkeittain ei näytä optimaalisesti mm - matriisien eroja.

Ryhmiä välisen ja ryhmien sisäisen inertian erottaminen, **ABBA** on yksi ratkaisu (ABBA matrix, teknisesti block circulant matrix).

Luokittelu voi olla myös kahden indikaattorimuuttujan avulla jako neljään taulukkoon (esim. miehet vs. naiset länsieuroopassa verrattuna samaan asetelmaan itä-Euroopassa). Samaa ideaa laajennetaan.

Esimerkkinä "Attitudes to women working in 2012".
